

Ten Boer, 31 augustus 2015

Aan de voorzitters van de Dialoogtafel,

Sinds 1 maart 2014 zitten wij aan de Dialoogtafel met overheden en NAM om onder uw leiding gezamenlijk te komen tot gedragen oplossingen en maatregelen aangaande de problematiek als gevolg van de gaswinning.

De bedoeling was om 'op consensus gericht' overleg te voeren. Dat dit, gezien de complexiteit, de grote en uiteenlopende belangen en het geringe vertrouwen van de bevolking in de autoriteiten geen gemakkelijke opgave zou worden wisten we toen we eraan begonnen. Maar juist de ingewikkeldheid van de opgave vroeg om de inzet van een onconventioneel middel als de Dialoogtafel. Als deelnemende maatschappelijke organisaties hebben we destijds de bewuste keuze gemaakt om met geloof en overtuiging deel te nemen aan de Tafel.

Inmiddels is het functioneren van de Dialoogtafel geëvalueerd. Het rapport van de professoren Stoker en Winter geeft wat ons betreft een reëel en genuanceerd beeld van de eerste periode. Het evaluatierapport stelt dat vanaf het begin de rol en taken van de Dialoogtafel onhelder waren en dat de verwachtingen uiteen liepen. Achteraf hadden wij het door de commissie Meijer geadviseerde convenant over doel en werkwijze moeten opstellen in plaats van gelijk de inhoud in te duiken. Wij beschouwen dit als een belangrijke les voor een vervolgfase.

Tegelijkertijd denken wij dat over *de bedoeling* van de Tafel, namelijk het herstel van vertrouwen door een open en transparant proces op gang te brengen, geen onduidelijkheid kan hebben bestaan.

Terugkijken

Voor leefbaarheid was door de overheden in het Bestuursakkoord van januari 2014 35 miljoen euro beschikbaar gesteld die de Tafel kon besteden. Daar hebben wij gezamenlijk, maatschappelijke organisaties, overheden en NAM op een gelijkwaardige manier een goede modus voor gevonden. We zijn er in geslaagd om in relatief korte tijd een aantal stevige, samenhangende programma's te ontwikkelen en in uitvoering te brengen. Natuurlijk kende dit proces ook zijn moeilijke momenten maar we hebben de discussies altijd als betrokken en zinvol beschouwd. We zijn er trots op dat we als maatschappelijke organisaties een aantal programma's trekken en zo onze verantwoordelijkheid nemen in het gebied.

Het investeren in de leefbaarheid van het gebied is nodig maar heeft alleen maar echt grond wanneer juist alles rond de drieslag (schadeherstel, bouwkundig versterken en verduurzamen van gebouwen) ordentelijk en met draagvlak is geregeld. En uitgerekend daar krijgen we als maatschappelijke organisaties geen voet aan de grond. Het door de Tafel vastgestelde Programma van Eisen Protocol Drieslag is daar een treurig voorbeeld van. NAM/CVW hebben de kernpunten van dit protocol nooit serieus overwogen laat staan geïmplementeerd, terwijl de overheden niks gedaan hebben om dit te bevorderen. Het was frustrerend voor ons. En niet alleen voor diegenen die er met grote inzet aan hebben getrokken. Het meest pijnlijke is natuurlijk is dat gedupeerden met aardbevingsschade nog steeds niet hebben kunnen profiteren van het Programma van Eisen.

Terugkijkend kunnen we ons moeilijk aan de indruk onttrekken dat overheden en NAM ons nooit werkelijk serieus hebben genomen. Ze waren misschien bereid om informatie te delen, moeilijke kwesties aan ons "uit te leggen" en om onze vragen te beantwoorden. Maar van serieuze coproductie is hier eigenlijk nooit sprake geweest. We hoeven alleen maar terug te denken aan de gang van zaken rondom de oprichting van het CVW. NAM ging in hoge mate zijn eigen gang.

Net als de overheden toen zij in februari 2015 het nieuwe Bestuursakkoord sloten buiten de Tafel om, ondanks herhaalde verzoeken om de Tafel te betrekken. De geschetste gang van zaken vonden en vinden wij bijzonder teleurstellend.

Wij zijn van mening dat de overheden en NAM zich nauwelijks hebben ingespannen om van de Dialoogtafel een succes te maken. Daardoor is wat ons betreft niet gewerkt aan het herstel van vertrouwen. Eerder in tegendeel.

We hebben onszelf de vraag gesteld: Wat hadden wij anders moeten en kunnen doen?

Een eerste conclusie van deze zelfreflectie is dat we te lijdzaam zijn geweest. Ondanks het feit dat we zelf in mei 2014 al een stevige brief hebben gestuurd naar overheden en NAM met onze zorgen over de mate waarin we serieus werden betrokken. We hadden scherper en duidelijker zelf moeten aangeven wat we willen en verwachten. En als we daar niet toe in staat waren door gebrek aan middelen of capaciteit dan hadden we die moeten proberen te organiseren. Dat gaan we vanaf nu steviger doen.

Basis voor vervolg

Het evaluatierapport Dialoogtafel bevat twee scenario's voor het vervolg van de Tafel. Het eerste scenario houdt op hoofdlijnen een voortzetting van de ingeslagen weg in, het tweede scenario is omvormen naar een adviesorgaan. De onderzoekers spreken een duidelijke en onderbouwde voorkeur uit voor het eerste scenario, doorbouwen op de ingeslagen weg.

Dat is ook voor ons het enige bespreekbare scenario. Een klassiek adviesorgaan staat voor ons veel te ver af van de oorspronkelijke bedoeling van de commissie Meijer. In haar rapport 'Vertrouwen in een duurzame toekomst' adviseert de commissie toekomstige programma's *"in te bedden en uit te voeren in geheel nieuwe verhoudingen tussen Rijksoverheid, NAM en alle betrokkenen in Noord Oost Groningen. Het gaat hierbij om een open dialoog waarin mede-eigenaarschap en samenwerking gedijen. Alleen zo kan er wederzijds vertrouwen ontstaan en groeien."*

De commissie Meijer stelde een Dialoogtafel voor naar voorbeeld van de 'Tafel van Alders'. *"Door stap voor stap de tafel op te bouwen en door alle deelnemers en hun belangen een gelijkwaardige positie aan tafel te geven, maakte het wantrouwen geleidelijk plaats voor vruchtbare samenwerking."* Dat is de basis waarop wij zijn gevraagd en dat is waar we op ingetekend hebben. En daar staan wij nog steeds voor.

Niet alleen de oorspronkelijke bedoeling van Meijer staat het adviesscenario in de weg. In de huidige situatie is het voor ons ondenkbaar om een adviesorgaan te worden. Daarvoor staat de geloofwaardigheid van de autoriteiten maar ook onze eigen geloofwaardigheid te veel onder druk. Ondanks het feit dat de evaluatoren constateren dat de Tafel resultaten heeft behaald komt de beeldvorming door het moeizaam functioneren daarmee niet overeen. Wanneer we nu door zouden gaan in een positie die op papier minder voorstelt, wie gelooft dan dat we in die opzet wél iets kunnen bereiken? Wij hebben vooralsnog geen reden om dat aan te nemen, laat staan dat we dat goed over het voetlicht zouden krijgen in de Groningse samenleving.

Doorgaan?

Natuurlijk hebben we ons zelf ook de vraag gesteld: heeft het zin om door te gaan? De GBB is afgelopen zomer tot de conclusie gekomen dat het géén zin heeft. Naast een principiële overweging (laten we ons gebruiken als schaamlap voor de continuering van gaswinning?), levert het overleg volgens de GBB naar rato van de inspanningen te weinig op.

Wij herkennen deze worsteling van de GBB en hebben ook begrip voor haar keuze. Maar we betreuren het dat zij deze nu al gemaakt heeft. Voor ons is dat nog te vroeg, wij denken dat we nu de kans hebben om te leren van de ervaringen en lessen van de Dialoogtafel en om samen met de Nationaal Coördinator Groningen een nieuwe start te maken.

Net als anderhalf jaar geleden zijn we nog steeds van mening dat de wederopbouw en toekomst van het gaswinningsgebied niet alleen een zaak is van NAM en overheden. Hoe we ook aankijken tegen de gaswinning, de opgave die er nu ligt is een actueel feit. We willen de kans aangrijpen om onze eigen leefomgeving mee vorm te geven en de problemen waar bewoners mee worstelen te verlichten. Zolang we die kans zien en de problemen er liggen, lopen wij daar niet voor weg. Met de lessen van de evaluatie in het hoofd hebben we besloten niet te af te wachten, maar een nieuw concept te ontwerpen.

Voorstel

Wij hebben een voorstel gemaakt wat wij voorleggen aan de Nationaal Coördinator Groningen. Dat voorstel bevat de tien belangrijkste randvoorwaarden en uitgangspunten op basis waarvan een serieuze inbreng van de Groninger samenleving geborgd kan worden.

Het voorstel is als bijlage opgenomen in deze brief maar is gericht aan de NCG. Hij is straks verantwoordelijk voor de enorme operatie om Groningen naar een veilige haven te leiden, met behoud van de identiteit en geschiedenis van het gebied en met herwonnen vertrouwen van de burgers. En dat is precies wat wij ook willen.

Als dit model van de NCG en de overheden een serieuze kans krijgt dan zal er veel nader uitgewerkt moeten worden. Wij zullen dat dan met hernieuwde energie en overtuiging doen, naar verwachting in goede samenwerking met de NCG en de overheden.

Concluderend

Wij stellen vast dat de overheden het oorspronkelijke model van de Dialoogtafel loslaten. Zij stellen voor de Tafel om te vormen tot een adviesorgaan. Er zal dan geen sprake meer zijn van nieuwe verhoudingen, van mede-eigenaarschap of van samenwerking. Stuk voor stuk voorwaarden die door de commissie Meijer en door Van Geel en Wallage in 'Aan Tafel' zijn benoemd als randvoorwaarden om vertrouwen te herstellen.

Wij stellen ook vast dat met de komst van de NCG de overheden een eigen overlegorgaan hebben ingesteld en geen deel meer zullen uit maken van een toekomstige Dialoogtafel.

Dat betekent dat wij ons tot de NCG zullen verhouden met het volste vertrouwen dat er een nieuw tijdperk kan aanbreken met de elementen uit het advies van Meijer, gebaseerd op de Alders tafel; mede-eigenaarschap, samenwerking, betrokkenheid, transparantie en vertrouwen.

Wij verzoeken u deze brief te agenderen voor de vergadering van 3 september in aanwezigheid van de NCG.

Hoogachtend,

Jan Boer, Groninger Dorpen

Willie Dieterman, Woningbouwcorporaties

Theo Hoek, Cultureel Erfgoed

Roelof Schuiling, NMF-Noord

Annette van Velde, LTO-Noord

Jan Wigboldus, Samenwerking Mijnbouwschade Groningen

Lambert de Bont, persoonlijke titel

Corine Jansen, persoonlijke titel

Cor Zijdeveld, voornamelijk op persoonlijke titel (achterbanraadpleging SBE loopt nog)

